

מלאכת גוזז

בירור שיטות התוס' והרמב"ן בדין "גוזז כשעוקר דבר מגידולו"
[ויבוארו בו גדרי כללית יד וגדר החילוק בין תולדה לכלאחר יד]

בבב"ט. ובאמת קשה ליה מדלדול עובר, וע"פ מה שפירץ. ומכח קו' זו היה כנראה פשוט לתוס' דאין הכוונה קולר כמו בזכורות שם רק גוזז וכמסקנא לסוגיא שם. ועיין גם במהרי"ט אלגזי שם שעמד על קושיא זו מדלדול, ואף על פי שהתוס' סתמו דבריהם לזה כוונתם, ופשוט.

ותבונה מאד להלא כל הדין דמדלדל בהמה הוא רק מחיים שהרי זה כל האיסור עקירתו מגידולו וכשמתה אין כאן עקירה ואין שייך להתחייב משום גוזז באיסור התלוי בחיים להלא גוזז ביסודו אינו שייך להפסק החיות להלא הוא גם אחר מיתה וכמו שביאר הרמב"ן דאין בו הבדל מחיים או לאחר מיתה. וכמבואר בגמרא שם דכל עיקר גוזז הוא היפל עוקר דבר מגידולו, ונראה הדברים שדברי תוס' ז"ל סותרים להדיא את דברי הרמב"ן ז"ל מיהו כוונתם לא מבוארת מה יסיבו על הסוגיא בזכורות. (ועיין אגלי טל). ולריך עיון.

גמרא. ואר"ש בן לקיש תולש חייב משום גוזז.

בשיטת תוס' דשייך גוזז גם בעוקר דבר מגידולו

(א) ע"ז כ"ו א' תוד"ה סבר "לאמרינן בפרק שמונה עשרים שבת ק"ז ב' הוסיף ידו למעי בהמה ולדלל עובר שזמניה חייב משום עוקר דבר מגידולו שהוא תולדה דגוזז". ע"כ. והנה מה שהביא את התוס' ז"ל לפשיטות זו דמה שזכו' שהוא עוקר דבר מגידולו היינו גוזז זו סוגיית הגמ' בזכורות (כ"ה א') אשר מבואר שם דעוקר דבר מגידולו היינו קולר ומספקא לגמ' אם תולש חייב משום קולר או משום גוזז והאריך הרמב"ן ז"ל כאן ולק' ק"ז ובהלכותיו בזכורות שם דלמסקנא [ע"פ ברי"ט אלגזי שהניח בתימה היכן מסיק כן בגמ', ואפשר מדמסיק כ"ל שתולש חייב משום גוזז, ולע"ג לשון הגמ' תולש לאו היינו גוזז] תולש חייב משום גוזז ולא משום עוקר דבר מגידולו משום שאין קליה אלא במחובר לקרקע ולא

גדרי אב ותולדה בגוֹזוּ לשי' התוס'
בביאור הסוגיא דבכורות

בגדר כלאחר יד, ובחילוק בין
גדר תולדה לכלאחר יד

(ב) ונראה לחדש בסיטת תוס' ז"ל, דמה שכתבו דעקירת דבר מגידולו היינו גוֹזוּ זהו משום שכן פירשו את דברי הגמרא בבכורות דתולג חייב משום עקירת דבר מגידולו, משום גוֹזוּ ולא משום קולר, רק שהגמרא נסתפקה בגוֹזוּ עלמא חס תולג הוא מעין אב דגוֹזוּ ופעולתו כפעולת גוֹזוּ ממס ואף בקדשים כן, או שבאמת תולג אינו גוֹזוּ ולכן אי אפשר לחייבו על גיזת הקדשים, ורק בשבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה מחייבין אף על תולדה, וגדר התולדה כאן לפי"מ שביארנו לעיל כמה פעמים דבתולדה אין עלם המעשה נחשב מלאכה כמו שהיא רק שאנו מחשיבים לחייב גם משום תולאת מעשיו, וכאן כשעוקר דבר מגידולו בתלישתו אמנם אי אפשר לחייבו על עלם מעשה התלישה מכל מקום על תולאת מעשיו אפשר לחייבו שהרי גזיזה במשכן היתה מחיים והיתה גם עקירת דבר מגידולו ואם כן יס בתולאת מעשיו פרט ותולאת שהיתה במשכן ואף שאין כאן מעשה לחייבו עליו ואינו אב, מכל מקום חייב משום תולדת גוֹזוּ. ודו"ק היטב. ולא קשה מה שהקשה מהרי"ט אלגזי ז"ל ומשום דאין הכי נמי מסקנת הגמרא משום עוקר דבר מגידולו וחייבו משום גוֹזוּ.

(ג) ועומק ד' הגמ' דהו"ל עוקר דבר מגידולו כלאחר יד, נראה, לכלאחר יד הוא נחות בדרגתו מתולדה, אף לעולם דין כלאחר יד הוא דמה דעבד שלא כדרך אין תולאות מעשיו מונחות במעשיו ולכן אינו חייב עליהם (עיי"ל בורר אות ה' מש"כ) וזה הרי דין תולדה לחייב על תולאות מעשיו, מ"מ החילוק מבואר, שכשלא עשה כ"דרך החיוב" של המלאכה ועשה כ"דרך עשיית" המלאכה אף שאין לחייב על עלם מעשהו מ"מ תולאות מעשיו שייכות אליו והוא חייב עליהם גופא בפנ"ע. אבל באופן שלא עשה כדרך עשיית ולורת המלאכה אין תולדות מעשיו שייכות למעשהו אלא באות "ממילא" וגם בתולדה לא נאמר שמחייבים על ממילא. ונבין בכור מותר לאו משום דין לאח"י דזו בשבת דוקא (עי' חזו"א בכורות סי' כ"א סק"ה) אלא כש"נ דאין תולדה בבכור] והבן.

שיטת הראשונים בתולש כנף עוף בקדשים

(ד) ובספר מנחת חינוך (מוסר"ט הגוֹזוּ סק"ד) כ' "וזה לשון הרמב"ם פ"א ממעילה ה"ז כל קדשי מזבח בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אסורים בגיזה ועבודה שנאמר

(דברים ט"ו י"ט) לא תעבוד בכור שורך ולא תגזז בכור לאנך והוא הדין לשאר הקדשים והגוזז את השור לוקה ותולש אינו כגוזז. ע"כ. ולקמן מלוא תפ"ג תפ"ד כתבתי דנראה דאף בקרבנות העוף כגון חטאת ועולת העוף נוהגים הלואים הללו, אך רבינו הרב המחבר כתב במלוא תפ"ג וזה לשונו: שלא לעבוד עבודה בבהמת קדשים ועל זה נאמר וכו', ובמלוא תפ"ד כתב שלא גזז מבהמת קדשים דקדק שתי פעמים וכתב בבהמת קדשים, נראה מדבריו דדוקא בהמת קדשים ולא בעופות, ועתה נראה לי דהאמת כן הוא וכו' וגם רבינו הרמב"ם סובר כן, דכתב ותולש אינו כגוזז, ובגמרא שם מקשינן ותולש אינו כגוזז היינו לענין בכור, והתניא התולש את הכנף וכו' ואמר ריש לקיש לחייב משום גוזז, והתנא משווה בכור לשבת כמו בשבת הו"ל גוזז ה"נ גבי בכור, ומתירן שאני כנף דהיינו אורחיה על כן התלישה הוי גזיזה א"כ אם נאמר דבעוף קדשים שייך גם לאו זה א"כ בתולש חייב, והאיך סתם הרמב"ם שם ותולש אינו כגוזז והו"ל לכתוב חוץ התולש מן העוף חייב דהוי גוזז כמו שכתב כאן, אלא ודאי דבעוף לא שייך כלל לאו זה דגזיזה, וה"ה לאו דעבודה דשוים הם, כן נראה לי ברור ואמת". עכ"ל.

ונראה דבשיטת התוס' גם יש לדון כן, דהלא מסקנת הגמ' דתולש אינו גוזז ממנו רק עוקר דבר מגידולו כש"כ הרי"ט אלגזי ז"ל, ועוקר כו' אי"ז אלא תולדת גוזז ודין תולדה

הלא לא שייך בקדשים, א"כ גם מה שמבו' בעוף לאורחיה זהו רק שאי"ז כללית יד אבל עדיין על מעשה תלישה א"א לחייבו רק על תולאת מעשיו מדין תולדה, ואי"ז שייך אלא בשבת. אמנם מאידך יש לדחות דהלא דברי הגמ' לאורחיה לא נסבי כתשובה למה שבי' קודם לכן בבהמה דהוי כללית יד בעוקר דבר מגידולו אלא כתשובה למה שאי' בכל תולש דהיינו כגוזז ומשמע דחשיב כגוזז ממנו, אעפ"י שמסבירא ל"ס מכל תולש ומה לאורחיה רק מיישב דאי"ז כללית יד. (ועי' בסמוך משי"ת בדברי הרמב"ן באורחיה וכללית"י) וז"ע.

בירור שיטת הרמב"ן

(ה) **רמב"ן** (בסוגיין) "הא לאמרין בתולש חייב משום גוזז שמעית מינה ללא מיחייב בחיים טפי מלאחר מיתה, דכגוזז פשיטא לן ללאו משום עוקר דבר מגידולו הוא דנימא דדוקא בחיים, דאם כן היינו קולר, אלא אפילו לאחר שחיטה ודוקא דרך גזיזה אבל דרך תלישה לא מיחייב דאין קולר אלא בגידולי קרקע, ותניא נמי בתוספתא, הגוזז מן הבהמה מן החיה ומן העופות אפילו מן שלא מלאו הסיט כפול חייב, אלמא אפילו לאחר מיתה חייב משום גוזז, וכן נמי בתולש כנף מן העוף אין חילוק בין מחיים לאחר מיתה וכו', ובירושלמי בפרק כלל גדול איתא,

וה"ג התם, תמן תנינן השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ מכאן ומכאן, ותולג את השיער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו וכן תולג את השיער לראות את המוס. רבי הילר בקם רשב"ל התולג בקדשים פטור וכו' ולא דמיא עוף שאין לו גיזה תלישתה כגיזתה, ע"כ. למדנו עכשיו שהתולג מן העוף המתה חייב משום גוזז כדרך שחייב גוזז עלמנו בשלחין לאחר מיתה. וכיון שכן ממילא למדנו שביו"ט מותר שאין חילוק בין מחיים לאחר מיתה ונתנה ליו"ט לדחות אלל מלאכה זו משום אוכל נפש, וליכא למימר דבעוף מחיים אסור משום תולג דבר מגידולו, והאי דנקטיה משום גוזז לחייבו לאחר שחיטה נמי, דחדא תולדה לשני אבות ליכא לעולם, ועוד דאי הכי דבהמה ביו"ט לחסור, דהא אורחיה הוא לתולג ביד דבר מגידולו ולא אורחיה דגזיזה אלא בכלי, אלא אנן הכי קאמרין כיון דמשום גוזז היא כי אורחיה חייב כגון בעוף ובהמה דלא אורחיה הוי מלאכה כללית יד ופטור, ומשום תולג ליכא דלא הוי תולג אלא בגידולי קרקע הא מצעלי חיים משום גוזז איכא משום תולג ליכא, ומעיקרא קס"ד דכל ביד תולדה דתולג וכל בכלי תולדה דגוזז, והשתא אמרין דכולן משום גוזז הלכך ליכא למיסר משום תולג כלל. עכ"ל.

בד' הרמב"ן דבלאחר יד הבונה דלא אורחיה

ו) וצ"ע, דבאמת בסוגיא דבכורות מבואר ענין "אורחיה" אהא דמבו' דתולג היינו

עוקר וכו' ולא גוזז ובעוף מבואר דתולג היינו גוזז, וקאמר בגמ' דהתם אורחיה לכך חשיב גוזז ומשמע דעיקר הענין לאורחיה קאחיה לשווייה כגוזז גמור, ועוד סברא נפרדת מבוארת בגמ' אהא דקאמר' דתולג חייב משום עוקר דבר מגידולו וביו"ט מותר וקאמרין דמה דלא חשיב קולר כמה דעוקר דבר מגידולו זהו משום דהוי כללית יד, ומדוע א"כ נקט הרמב"ן דבהמה פטור דלאו כי אורחיה והוי כללית יד הלא משום גוזז הטעם דכללית יד אינו שייך לסברת אורחיה.

בהג"ל, דלגבי קצירה ל"ח
תולש, בלאחר יד

ז) וביותר דהרמב"ן ז"ל כתב להקשות דאם שייך בצעלי חיים תלישה אם כן מאי קאמר בגמרא דבהמה לאו אורחיה והוי כללית"י והא אורחיה על כל פנים להתחייב משום תולג דתולג ביד אע"ג דגוזז בכלי, והיינו לפי דרכו דכל עיקר הכללית"י הוא רק שאין זה אורחיה ולכך כתב דיתכן שהוא אורחיה דקולר, מיהו למשנ"ת בד' הגמ' ל"מ כן ומשמע דעיקר הסברא דכללית יד זהו חסרון בעלם המעשה ולא רק משום ש"אינו כדרך" אלא דתולג אינו כלום והעקירה מגידולו היא דבר דממילא וכמו שלא עבד מידי וזה הלא גם לגבי קצירה דלא נחשב שקלר כלל.

(ח) ואפ"ש לומר בפסקות לפי מה שפירש
שהוא"א של הגמ' דכלי זהו גוזז וביד זהו
תולש, א"כ כל שנעשה ביד אינו גוזז פשוט
משום ללא אורחיה, וגם כוונת הגמ' שאמרה
שכלאחר יד היא שאי"ז אורחיה, וזהו ג"כ
משה"ק דכיון לאורחיה עכ"פ כתליקה היא
קולר].

שי' הרמב"ן בביאור"ד הגמ'
דתולש היינו עוקר וכו'

(ט) אבל זה אינו מכוון כלל בד' הגמ' שהרי
זה כל עיקר שיטתו דמה דקאמר בגמרא שם
ו"תולש לאו היינו גוזז וכו' וכו' ה"ט דקרי
דהו"ל עוקר דבר מגידולו כלאחר יד", אין
הכוונה להסביר מדוע אי"ז קולר אלא מדוע
אי"ז גוזז, ועיקר הטעם משום דלא שייכא
עקירה משום קלירה אלא בגידולי קרקע ולא
בבעלי חיים, ולזה כוונתו במש"כ כאן בסו"ד
והשתא אמרי' דכולן משום גוזז"ה היינו
שלמסקנת הגמ' אעפ"י דתולש ביד מ"מ אין
קלירה אלא בגידולי קרקע, וזה מוכרח שעוקר
דבר מגידולו אינו קולר אלא גוזז, ממה
שפירש שגם עוקר דבר מגידולו הוא גוזז, ואף
שכאן לא רמז מכ"ז מאומה, כבר באו
הדברים בהלכות בכורות שם וזה לשונו "אבל
בעוף אע"ג דלא שרי למעבד הכי מהני אנפי,
משום דהיינו אורחיה ולאו דבר שאין מתכווין
הוא דהא תליש ממנו, ומתכווין לתליקה נמי
הוא, דהא מהניא שחיטה לבתר תליקה, אפילו
הכי כיון דמסקנא דתולש משום גוזז הוא, לא

הוי משום עוקר דבר מגידולו דהוא תולדה
דקולר אלא תולש מן הקרקע, אבל כל דתליש
מבעלי חיים משום גוזז הוא דמחייב בלחוד,
ומשום הכי כי הוי כאורחיה כגון עוף חייב
משום גוזז, ואי לאו אורחיה הוי מלאכה
כלאחר יד ופטור ואע"ג דהוי כאורחיה
לעקור דבר מגידולו והלכך כיון דגוזז הוא
שרי למיתלש מן עוף קודם שחיטה וכו'".
עכ"ל. ועיין שם במהרי"ט אלגזי ז"ל (הובאו
דבריו לעיל) שנתפלא דהלא סתם דברי
הגמרא מבוארין איפכא ואדרבה אינו גוזז
אלא דוקא עוקר דבר מגידולו דהיינו קולר,
וסיים דבריו בזה הלשון "ואם כן מנא ליה
לרבינו דמאי דאמרינן בגמרא דשמעתין
דבשבת ויו"ט איכא משום עוקר דבר מגידולו
לאו דוקא אלא משום גוזז דוקא", ומכל מקום
דברי הרמב"ן ז"ל מבוארין שחידש בפשט
הגמ' דעוקר דבר מגידולו היינו משום גוזז,
וכן כתב בחזו"א בכורות (סי' כ"א סק"ז) וזה
לשונו "מדברי הרמב"ן בהלכות נראה דהאי
עוקר דבר מגידולו היינו גוזז ולא קולר דאין
קולר אלא מן המחובר או תולש כעין מחובר
כדאמר בשבת (ק"ז ב'), ואף אם יש דין עוקר
בשאר מילי מ"מ בתולש מבע"ח כיון דחלקה
התורה גוזז מקולר הרי נכלל כל תולש מבע"ח
בגוזז ונתמעט מקולר, וכשמזכיר הגמ' עוקר
דבר מגידולו בלמר וסיער היינו תולדות גוזז".
עכ"ל.

ובי"ז שכן לא סגי למימר בפשוט דתולש
"ביד" אי"ז אורחיה ולכן אי"ז קולר כיון

שבחנו להסביר מדוע אי"ז גוזז ולא להסביר מדוע אי"ז קולר, והיסוד הוא א"כ שבין פעלם המעשה לתולש אינו בכדי לחייב עליו מחמת גופו אלא מקום תולדותיו שנגזז ונעקר דבר מגידולו, שוב כל תולדותיו הם בגדר ממילא ואינו מתחייב עליהם אף מקום גוזז. וא"כ אין זה קשור לסברא לאורחיה ויתכן שאף אי"ז מקום קולר, והדרא קשיא לדוכתא מנין פשוט להרמב"ן שכל כוונת הגמ' דהוי כללית יד היינו שאי"ז אורחיה, וכמו שכתבנו שבד' הגמ' לא נזכר שום רמז לזה. ובכל דבריו ורהיטת לשונו משמע שפשוט לו שהוא כן, ול"ע.

(י) גם מש"כ דל"ש לומר דגזיזה לאחר מיתה וקליפה מחיים לעולם אין לב' אבות חדא תולדה, אינו מחזור שהרי כ"ז ביחד אבל לעולם בהמה לא תפטר ותתחייב מיהא מקום קולר, וזוהי שהוכיח מהא דבהמה נפטרת כללית יד דאי"ח מקום קולר, אדרבה היא גופא קשיא מדוע הוא כן. ול"ע.

ב' שמות למלאכה אחת

יא) ואשר נראה ביסוד שיטת הרמב"ן ז"ל, דעיקר ספק הגמ' הוא לאיזה מלאכה שייך מלאכת תליקה מבע"ת דזהו הנחה קבועה לגמ' שא"א לקרוא על מלאכה אחת ב' שמות ולא מלד שא"א לחייב שתיים אלא דהמלאכה ע"כ יש לה שם א' מסויים וע"כ אם שמה גוזז אין לחייבו ולקרותו מטעם קולר, ואם

שמה קולר אין שמה גוזז דאל"כ כל גוזז יהיה ג"כ קולר, וכמו שאין מרקד חייב משום שדומה גם לבורר להתורה תילקה את המלאכות, ולכך סבירא ליה דאם הוא תולש הוא אב לתולש וכן אם הוא קולר הוא אב דקולר (ועי' בסמוך שכ"כ החזו"א בקפירה).

גדר תולש להרמב"ן

והשתא לפי"ז מדקאמר הגמרא לתולש כנף עוף חייב מקום גוזז מוכח דתליקה היא גזיזה גמורה ואעפ"י שאי"ז אב אלא תולדה (כש"כ כאן הרמב"ן בהמשך דבריו) מ"מ היא מעין האב, שהרי זה גוף ד' הגמ' דאעפ"י שתולש לאו גוזז הוא עוף שאני, היינו דבעוף הוא באמת גוזז דלולי זה מאי אהני לן לאורחיה.

ואף אמנם דביארנו בשיטת תוס' ז"ל לתולש אינו גוזז ממס ואעפ"כ כתבו דעוקר דבר מגידולו הוי גוזז וכן כתבנו לדון לפי"ד (לעיל ד) דגם בעוף אי"ז גוזז גמור דמאי אהני לן לאורחיה, אלא שאנו מחשיבים את תולדת מעשיו לתולדה דגוזז בקובע את שם המלאכה. מכל מקום הרמב"ן ז"ל אינו סובר כן וזה כל שורש דבריו לפלוג על דבריהם ז"ל בדבר זה, והוא סובר דבעוף באמת הוא כמו "גוזז ממס" ולדידיה זו ראייה מספקת דעלם התליקה היא גוזז גם בבהמה וזה לא שייך לאורחיה כלל, דמה לאורחיה בכך אינו "מחליט את תכלית הפעולה לאיזה שם" היא

ובאמת אף אם אין "דמיון" בין "לורת" העשיה לאב תכלית פעולה זו מתקבת את זה "שם גזיזה".

חידושו בגדר אורחיה,
ובגדר בלאחר יד דתולש

וזו סברא נפרדת לנריך ג"כ שיהיה דומה ללורת עשיית המלאכה וסבירא ליה להרמב"ן שזהו דין בלאחר יד שאע"פ שיש כאן "שם מלאכה" מ"מ כיון שלא נעשה ב"דומה" לעשיית המלאכה א"א לחייבו על ענש מעשהו ולכן היה לנריך לבא לטעם ללאו אורחיה משום שבשם המלאכה אין חסרון וזהו חסרון מחודש בענש המעשה ואפשר דא"י שייך כלל לדין מתקבת דקבת (עי' בסמוך אות יב יג).

שיטות הרמב"ן ותוס' בביאור הגמ'
דתולש בעוף הוי באורחיה

וב"ז מתברר מבין הסיטין אף שבדבריו לא הזכיר מזה, מ"מ זהו מה שמבואר במה שהוכרח לבאר דאין כאן דין בלאחר יד אלא משום שא"י כלאורחיה, והיינו דבאמת א"י בלאחר יד בענש ויש לזה שם גזיז ומ"מ כיון ללאו אורחיה פטור, והסתא מה שכתבנו להקשות דבגמ' לא נזכר אורחיה רק לאחר מכן ולענין לשוויי גזיז גמור אבל בדין בלאחר יד לא נזכר כלל שזה תלוי באורחיה, ל"ק ולא מידי ואדרבה משם מקור מקומו להרמב"ן ז"ל דאין חסרון בענש שם המלאכה וכל החסרון יכול להיות רק באורחיה ולכן הגמרא

מבארת שבעוף אורחיה ותידוק מינה דבהמה אינה כן, ובאמת דברי הגמ' לאורחיה נסבי ליישב מדוע לא תשיב בלאחר יד ולא לבאר דתשיב גזיז וכס"נ דגם בהמה תשיב גזיז, ואם כן הוא שכל דברי הגמ' לאורחיה הם תשובה להא דל"ח בלאחר יד הרי כמעט מפורש בגמרא דכל הסברא בלאחר יד היא רק משום ללאו אורחיה. ודלא כפי שנידדנו לעיל אות ד' לפי תוס' דסברו דא"י גזיז [דכל ד' הגמ' בעוף לחדש דרק שם תשיב גזיז וכס"נ דע"ז גופא בא הרמב"ן ז"ל לחלוק] ודבריו יולאים מתוך עומק שיטת הסוגיא. והבן.

בד' החזו"א דבלאחר יד דתולש
בלאחר יד דקוצר

ועי' בחזו"א בכורות שם (סי' כ"א סק"ז) בדעת הרמב"ן וז"ל "ולמאי דמסיק דהוי בלאחר יד נראה דאינו בלאחר יד ממס כמו דכל מלאכות בסינוי אינו חייב עליהן דהכא תולש לאו סינוי גמור הוא דהא בקולר חייבין על קוטף ותולש אפי' במידי ללאו אורחיה וכמו שכתבו תוס' בסוגיין אלא גזיז מיוחד טפי וכל שמסנהו לתלישה במידי ללאו אורחיה לא הוי בכלל תולדת גזיז". עד כאן לשונו. וכוונתו נראית למס"כ דאין כאן חסרון במעשה במה דהוי בלאחר יד אלא שטעם הסינוי פטור, מיהו מה שהביא מתוס' גבי קולר כבר ביארנו לעיל (ע"ג ב') שזהו משום דתולאות מעשיו מחייבים אותו ומה ללאו אורחיה הוא באמת חסרון במעשה ואינו דומה. ולנריך עיון.

בפטור בהמה משום קוצר

והישתא מחזור מאלד לכיון שבעס זאו
גוזז וואך על גב דלאו אורחיה, תו אי אפשר
לחייבו גס משוס קולר, וכמו שנתבאר לעיל
דאי אפשר לתת ב' שמות למלאכה אחת ואס
זה גוזז שוב זה אינו קולר, ולכן בבהמה
פטור, ועיין תזו"א שס בהמשך דבריו שכתב
כן בקלרה. ואין זה שייך לדברי הרמב"ן
בתולדה אחת מב' אבות.

וכל דבריו שחדא תולדה וכו' לא אשכחן מעולם הם לענין קושייתו שבאמת לא יהיו ביחד שני שמות ומחיים ייחשב קולר ואחר מיתה ייחשב גוזז ועל זה הציב דלא שייך תולדה אחת לשתי אבות, ועל זה הוכיח דאם לא כן מה בכך שמחיים לא שייך גוזז מכל מקום ייחשב קולר. וכל דבריו מבוארים היטב.

בגדר החילוק בין יד לבלי, וגדר
הכלאחר יד דלאו אורחיה

(יב) ונראה להסביר ענין השינוי לחשיב כלאחר יד, לפי"מ שכל הרמב"ן בתו"ך דג' דלג' ד

אורחיה בכלי ותולג אורחיה ביד, ואריך
ביאור דלכאורה כל התליקה מחיים אינה
כאורחיה אע"פ שהעשיה בפועל היא כדרך.
ונראה דעיקר החילוק בין תולג לגוזז הוא
לגוזז בכלי גוזז בקוה עם העור ונשארו
העיקרים בתוך העור ותולג היינו תולג עם
שרשי האמר, ולכן כשאנו דנים לחשיבות גזיזת
האמר דרכו לגוזז בקוה עם העור ולא לתולג
דס"ס רואה שישארו העיקרים משום ייפוי
העור וגם כדי שיגדל קוב, אבל כשאנו דנים
לחייבו משום פסיקת היניקה ותולדת קולר
לגבי מלאכה זו יש לזה חשיבות גם כשתולג
מעיקרו, ועיקר ד' הרמב"ן לגבי חשיבות
המלאכה, ולפי זה גם גדר הכלאחר יד הוא
שאין זה דרך חשיבות המלאכה ואף על פי
ש"בפועל" אין חסרון החסרון הוא ב"נפעל".

בבל אחר יד דלאו אורחיה לגבי קדשים

(יג) ולפי"ד הרמב"ן שפיר יס לומר
דהתסרון דכלאחר יד הוא לאו דוקא בשבת
וכן לגבי קדשים. ומה דמבואר בעוף
לאורחיה לפי דבריו הוא גם בקדשים ודלא
בקיטות הראשונים להבאנו לעיל. ועיין.